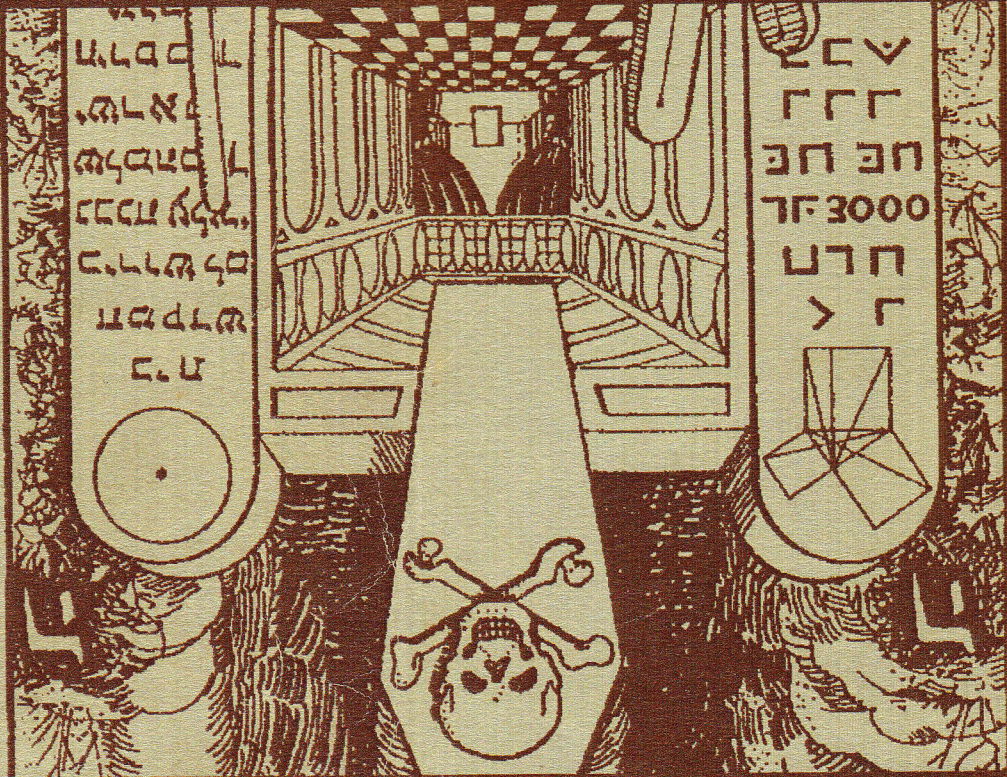

**Frimureriet
og de skjulte
makteliter**
Bind 1
Om broderskap i norsk rett og politikk

Skrevet av Erik Rudstrøm
med forord av professor emeritus Edvard Vogt

Edvard Vogt

Med forord av
professor emeritus

Erik Rudstrøm

Av

NORSK RETT OG POLITIKK

I

OM BRØDERSKAPSÅND

BIND 1

FRIMURERIEET
OG DE SKJULTE
MAKTELTTER

FRIMURERIET OG DE SKJULTE MAKTELITER

BIND 1

OM BRODERSKAPSBÅND
I
NORSK RETT OG POLITIKK

Av

Erik Rudstrøm

Med forord av
professor emeritus

Edvard Vogt

Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

FRIMURERIET OG DE SKJULTE MAKTELITER BIND 1

Utgitt av Norelco A/S Oslo,

- 5. utgave Bind 1 og Bind 2, juli, 2006.
- 4. utgave Bind 1 og Bind 2, Juni, 2005.
- 3. utgave Bind 1 og Bind 2, februar, 2005.
- 2. utgave Bind 1 og Bind 2, august, 2004.
- 1. utgave Bind 1. mai 2003.

ISBN 82 - 996635 - 0 - 4 (kpl.)

ISBN 82 - 996635 - 1 - 2 (b. 1)

Distribusjon: Norelco A/S,
Postboks 8905, Youngstorget, 0028 Oslo,
Organisasjonsnummer 926 987 070,
Bankgiro: 6054 30 23682.

INTROD

Hvem skul
fagbevegelse
Frimurerorde

Heller
retningslinjen
Protokoller, e
på et møte
frimuremes k

skriftet er rikt

Ingen
skriftet ligger
stomesteren i

all makt i ver

Er det

ute etter å ska

organisasjone

De ve

årene, spekul

ti-år med s

regelmessig t

tenkeloft so

forskningsser

for mer enn h

I tiden mello

politiske retni

stabile styre...

Den r

tatt ansvaret

var delt i tre

kunne danne

holde på mak

Hornsrud fik

Arnfinn Vik t

INTRODUKSJON

Hvem skulle tro at det er et nært politisk samarbeid mellom fagbevegelsen og Arbeiderpartiet på den ene siden, og Den Norske Frimurerorden.

Heller ikke er det alminnelig kjent at arbeiderbevegelsen har fått retningslinjene for sitt politiske arbeide fastlagt av Sions Vises Protokoller, et omdiskutert skrift som ble opplest for hundre år siden på et møte for 300 stormestere, som ble avholdt i forbindelse med frimurerens kongress i Basel i 1897, hvis de opplysninger som følger skriftet er riktige.

Ingen vil vedkjenne seg forfatterskapet til dette skrift, men skriftet ligger der. Det forteller på en brutal, skremmende måte hvordan stormesteren i den sionistiske B'nai, B'rith losjen vil gå frem for å erobre all makt i verden, økonomisk så vel som militært.

Er det virkelig så at Arbeiderpartiet, som har tatt skriftet i bruk er ute etter å skaffe seg verdensmakt sammen med de mange internasjonale organisasjonene som partiet samarbeider med?

De vedvarende lønns og prisforhøyelser vi har hatt de siste femti årene, spekulasjonsøkonomien som ved årtusenskiftet overtok etter noen ti-år med sosialdemokratisk politikk og aksjespekulasjonen som regelmessig tapper oss for verdier, er ikke konstruert på Arbeiderpartiets tenkeloft som støtter seg til ECON Analyse A/S, eller til forskningssenteret FAFO, som man skulle tro, men er i detalj beskrevet for mer enn hundre år siden i Sions Vises Protokoller.

I tiden mellom 1. og 2. verdenskrig var politikken i forandring, Mange politiske retninger så dagens lys uten at noen kunne gi det nødvendige stabile styre...

Den russiske revolusjon i 1917 som sionistene og frimurere har tatt ansvaret for, skapte forvirring. Da Arbeiderpartiene som en periode var delt i tre fraksjoner endelig hadde samlet seg så Christian Hornsrud kunne danne den første arbeiderparti regjeringen i 1928, lyktes han ikke å holde på makten, Regjeringen ble kastet etter bare noen dager. Det eneste Hornsrud fikk gjort av betydning var å slippe Einar Gerhardsen og Arnfinn Vik ut av fengselet.

To norske regjeringer har med ca. tyve års mellomrom satt forskere i gang med å utrede hvem som utøver makt i landet. Ingen av de to maktutredninger nevner frimureriet som kanskje er den mektigste organisasjon i vårt land. Når det er mulig å utøve makt så fullstendig anonymt skyldes det at organisasjonene aldri gir fra seg noe skriftlig dokument som forteller om deres virksomhet. Dette gjør det vanskelig å føre eksakte bevis for handlinger frimurere påstås å ha gjennomført. Forskningsmetoder som er anerkjent innenfor historieforskningen vil ikke gi det nødvendige innsyn. Sannsynligvis er hensikten med denne holdning at vi som står utenfor ikke skal forstå det som foregår.

I nærværende to bøker skal vi beskjeftige oss med frimureriet og med den nær beslektede organisasjonen som heter sionismen. Siden disse organisasjoner opplyser lite eller intet om sin virksomhet er det ingen lett oppgave. Tvert imot, innenfor sionismen finnes en organisasjon som har til oppgave å gjendrive enhver påstand som går imot bevegelsen.

Statsminister Johan Nygaardsvold og ledende Arbeiderpartifolk etablerte i 1935 et samarbeid med en hemmelig maktgruppe hvor medlemmer av frimureriet utgjorde en del. Frimurernes makt lå dengang i at så godt som hele den norske generalstaben var medlemmer av frimurerordenen og var bundet til ordenens strenge edsavleggelse og var forpliktelse til å adlyde overordnede og bevare taushet omkring sin virksomhet.

Under den tyske okkupasjonen ble forbindelsen mellom den nevnte maktgruppen og Nygaardsvold-regjeringen i London oppretholdt pr brev. Denne korrespondanse er bevart og gir oss innsyn i forholdet mellom Nygaardsvoldsregjeringen og den gruppen regjeringen hadde innlatt seg i samarbeid med. Korrespondansen gjalt hvorvidt en autoritær styreform skulle innføres i norske kommuner etter krigen. Politisk oppnevnte kommunestyre-representanter, ville få makt og råderett over kommunenes betydekige verdier, ville først gikk imot, fordi det ville føre til en autoritær styreform. Det fremgår av korrespondansen at regjeringen ga etter for presset og således lot seg styre av den gruppen som titulerte seg som "*Hjemmefrontledelsen*".

Det er lite sannsynlig at ledelsen for den nyopprettede Hjemmefronten ville ha til oppgave å avgjøre politiske retningslinjer som lå år fremover i tid. Dessuten fremgår det av korrespondansen at forbindelsen mellom partene ikke var av ny dato. Og hvorfor skulle

Londonregj

"Hjemmefr

Dis

et dekknav

lang tid ti

forbindelse

Vi

hvorledes

er iferd m

internasjon

I

frigjøringe

presse elle

økonomisk

Sentrale p

som det k

hjelp av ø

Londonregjeringen gi etter og føye seg for den gruppen som kalte seg "Hjemmefrontledelsen"?

Disse betraktninger forteller at "Hjemmefrontledelsen" kan være et dekknavn for en gruppe som er av eldre dato. Den kan være dannet for lang tid tilbake og gjort seg seg gjeldende så tidlig som i 1935, i forbindelse med at Nygaardsvolds regjeringen ble dannet.

Vi skal følge arbeiderpartiets sionistiske politikk og vise hvorledes velstanden i våre dager føres ut av vårt land og fattigdommen er iferd med å få innpass. Å gi etter for en makt gruppe som styres internasjonalt er i strid med konstitusjonen og er et landssvik.

I 2005, det år dette skrives, feirer vi 100 årsdagen for frigjøringen fra Sverige. I den tid som er gått har våre politikere latt seg presse eller overtale til å gå inn i et samarbeid som fører til en ren økonomisk tilbakegang.

Sentrale politikere har brakt vårt land inn i en situasjon vi ikke ønsker og som det kan være vanskelig å komme ut av, en erobring av vårt land ved hjelp av økonomiske virkemidler, og en nedbygging av rettsstaten.

INNHold BIND 1

Introduksjon	3
Innholdsfortegnelse	6
Mitt møte med frimureriet	9
Forord ved professor Edvard Vogt	12
Rapport om frimureriet	
1. Arvetvisten	24
Den Norske Frimurerorden	
2. Ditt første møte i losjen	43
3. Opprinnelse	48
4. Høygradsystemene	51
5. Da frimureriet kom til Norge	53
6. Kong Oscar II's maktapparat	63
7. Hjemmefrontledelsen	80
8. Stortinget av 1936	89
9. Den 9. april 1940, femtekolonnenes dag	92
10. I frimureriets hjemland	103
11. Einar Gerhardsens Samlingsregjering, Einar Maseng	110
12. Organisasjonen "Alfa"	115
13. Politisk mord	123
14. Frimurerordenen rekonstrueres	125
15. Frimurere på Stortinget	126
Rettslige avvik, justismord	127
16. Omfattende korrupsjon innen politiet	127
17. Høyesterett svikter	141
18. "Kongen i Statsråd" settes tilside	146
19. Ingen klagebehandling	149
20. Tribunalet i Strasbourg	152
21. Å rette baker for smed	154

22. Torge
23. Politi
24. En sk
25. En ny
26. Frimur
27. Fredri

Maktelite

28. Vi tro
29. Dekk
30. Param
31. Våper
32. Den f
33. Fra S
34. Chr. C
35. Venst
36. Våper
37. Finlan
38. Spion
39. Allian

Økonomi

40. Å tryk
41. Under

Maktelite

42. Gerha
43. Moxy
44. Tandb
45. Hva

Til

	22. Torgersen-saken	163
	23. Politivoldsaken i Bergen	179
	24. En skattesak	187
	25. En ny rettsorden	189
3	26. Frimureri og vennskap	201
6	27. Fredrikstad tingrett bak en serie rettsskandaler	208
9		
12	Makteliten organiserer væpnede styrker	213
	28. Vi trodde alt var i de beste hender	213
	29. Dekkoperasjoner	217
24	30. Paramilitære grupper i Norge	219
	31. Våpenarsenal oppdages	225
	32. Den fjerde tjeneste	230
	33. Fra Svein Blindheims beretning	236
	34. Chr. Christensen overvåkes	240
43	35. Venstresiden overvåkes	242
	36. Våpensalg til Batista-regimet	246
48	37. Finland – spionasjen	247
51	38. Spionasje mot Sovjetunionen	249
53	39. Allianser.	250
63		
80		
89	Økonomi	
92	40. Å trykke penger	254
103	41. Undergraving av vår økonomi	265
110		
115	Makteliten overtar industribedrifter	276
123	42. Gerhard Skaala og hans livbåter	277
125	43. Moxy og Birger Hatlebakk	281
126	44. Tandbergs Radiofabrikk	289
	45. Hva sier Straffeloven	316
127		
127	Til Justisministeren	319
141		
146		
149		
152		
154		

46. Frimurerbroderskapets maktposisjoner	320
1. Ordenens ledelse	321
2. På Stortinget	321
3. Militærpersonell	321
4. I politi og hos påtalemyndighet	333
5. Dommere	340
6 I fylkesadministrasjonen	340
7 I Tollvesenet	341
8 I kommunal tjeneste	341
9. Områdesjefer	342
10. Statsloser	344
11. Havnefogder	344
12. Flygeledere	345
Media, advokater, bankansatt	346
Revisorer og prester.	346
13. Samarbeide med storlosjer i utlandet	346
14. Frimurere bosatt i Nesodden kommune	350

MITT

Jeg var stevne
 "Er motparten
 ga meg.

"Norge e
 som kan ordne

"Da kan
 nøyaktig det fr

"Dette e
 Han går til sak

jeg har vitner s

"Hvorfo
 vet hva han gj
 hvis han risike

Min venn fikk
 jeg rett et opp
 forferdelse har
 av mine venn
 omdømme. De
 foregår i det sk

I flere år
 det jeg først tro
 hjalp hverandr
 var ukjente fo
 loven. Dette v
 mulig at frimu
 tvinge domme
 frimurerordene
 at politiske led
 var delaktige.
 hadde sittet ve

320
321
321
321
333
340
340
341

MITT MØTE MED FRIMURERIET

Jeg var stevnet for retten og rådførte meg med en eldre erfaren venn.

"Er motparten frimurer taper du saken, betal og glem det hele." Var det råd han ga meg.

"Norge er vel en rettsstat", svarte jeg, "jeg har tenkt å finne en advokat som kan ordne opp for meg."

"Da kan jeg fortelle om advokater som ble satt under press og gjorde nøyaktig det frimurerne ba om. Vent og se, du vil få sanne mine ord."

"Dette er en helt opplagt sak. Motparten har ingenting å stille opp med. Han går til sak mot bedre vitende. Han må ljuge i retten ellers vil han tape, og jeg har vitner som står på min side."

"Hvorfor tror du han går til sak? han er en smart forretningsmann. Han vet hva han gjør. Han har de rette folkene på sin side. Han ville ikke gå til sak hvis han risikerte å tape, vent så vil du få se".

Min venn fikk rett. I de mange år som er gått siden vi hadde denne samtalen har jeg rett et oppmerksomheten mot frimurere og deres sfære. Med sjokk og forferdelse har jeg oppdaget dobbeltsidigheten i denne organisasjon, hvor flere av mine venner gjennom tidene er medlemmer. De har det aller beste omdømme. De skryter av sin høye moral, samtidig som de mest groteske ting foregår i det skjulte.

I flere år var jeg fulltidsbeskjeftiget med å forsvare mine interesser mot det jeg først trodde var vanlig kameraderi - mennesker som kjente hverandre og hjalp hverandre av den grunn. Dette var noe annet enn kameraderi. Aktørene var ukjente for hverandre. Domstolen favoriserte min motpart i strid med loven. Dette var korrupsjon og det foregikk innenfor rettsapparatet. Var det mulig at frimurere hadde makt over en offentlig norsk domstol? Kunne de tvinge dommeren til å favorisere min motpart fordi han var medlem av frimurerordenen? Det lød usannsynlig. Slike forhold kunne ikke eksistere uten at politiske ledere og høytstående embetsmenn hadde kjennskap til det, eller var delaktige. Var det mulig at toppene i Det sosialdemokratiske parti som hadde sittet ved makten nesten uavbrutt i 50 år, hadde et samarbeid med

341
342
344
344
345
346
346
346
350

frimureriet som satte rettsstatens prinsipper tilside?

Dette pirret min nysgjerrighet. Hvor sitter frimurerbrødrene og hva driver de med? Hvordan har de fått makt? Hvor finner jeg forbindelsen mellom frimureriet og landets politiske ledelse? Klimaks kom da jeg hadde beskrevet korrupsjonen og de ulovlige lojalitetsbåndene i rettsapparatet i et hefte jeg kalte "*Rapport om frimureriet*". Jeg sendte det til stortingets presidentskap ved stortingspresident Kirsti Kolle Grøndahl som tilhører Arbeiderpartiet. I følgebrevet datert den 17. januar 1994, hevdet jeg at:

"...personer i forvaltningen ikke følger de lover og regler de er satt til å ivareta. Rapporten viser også at frimurere har bygget opp et maktapparat hvorigjennom de behersker og kontrollerer så vel rettsvesen, politiet og påtalemyndigheten. Et slik maktapparat har ingen legitim plass i vårt samfunn. Det strider mot konstitusjonen..."

Kirsti Kolle Grøndahl ba, i et blyantskrevet notat, sin sekretær bekrefte at sendingen var mottatt, og deretter levere sendingen til stortingets direktør, Lars Brattestå. Bekreftelsen kom i posten. Etter få dager kom imidlertid hele sendingen i retur. Stortingets gjenpart av bekreftelsen fulgte med tilbake. Etter returen fantes intet spor etter klagen innenfor presidentskapets arkivområde. Dette var uten tvil et forsøk på å hindre at presidentskapet skulle få kjennskap til rapporten. Den 2. februar 1994 gikk sendingen for 2. gang til stortingspresidenten med krav om at rapporten skulle legges frem for det samlede presidentskap som med varamenn besto av seks personer, valgt fra de forskjellige politiske partiene. Stortingspresidenten skrev nå et brev hvorav det fremgikk at klagen var behandlet og henlagt uten forføyninger. Dette brev ble lagt frem for presidentskapet den 23. februar 1994. "*Rapport om frimureriet*" derimot, kom aldri frem til presidentskapet.

Denne hendelse kan tyde på at det eksisterer et samarbeide mellom Arbeiderpartiet og frimureriet. Trekker jeg for omfattende slutninger? Neppe. For noen år siden, den 26. januar 1988, sendte jeg en klage over skifteretten behandling til daværende justisminister Helen Bøsterud. I stedet for å behandle klagen og ta opp de kritikkverdige forhold jeg klaget over, sendte hun klagen i retur uten kommentarer. Klagen til presidentskapet var heller et forsøk på å finne ut hvor høyt opp i pyramiden korrupsjonen og beskyttelsen av frimurerbrødrene strakte seg. Stortingspresidenten sitter høyt, hun rangerer som nr. 2 etter Kongen i landets nasjonale rangstige. Episoden med stortingspresidenten brakte saken inn i en ny fase. Jeg forsto at sterke krefter ville hindre at "*Rapport om frimureriet*" ble gjort kjent og at jeg kunne løpe en risiko ved å vise åpen interesse for en korrupsjon som ble støttet fra høyeste

politiske hold. Jeg spurte
mektige posisjon.

Stormesterens har
som skal gjøre medlemme
beste for oss andre. Dette
utsagn under eds ansvar i

"Frimureriet beskjefteger
intet annet".

På den andre siden satt
hadde makt over tonean
funksjon. Hvordan kun
frimureri og sette seg i
stillhet, grave så dypt so
slippe fra meg andre
behandlingen jeg had
dokumentere at frimure
det er ønskelig, kan
dokumentasjon for a
klagebehandlingen som

Hva driver frim
en usannhet? Hvor vil
klagebehandlingen slik

politiske hold. Jeg spurte meg selv hvordan frimureriet var kommet i denne mektige posisjon.

Stormesterens har ved flere høve sagt at frimureriet har et læresystem som skal gjøre medlemmene til bedre mennesker til fordel for seg selv og til beste for oss andre. Dette er i overenstemmelse med dommer Eidissen klare utsagn under eds ansvar i Hålogaland lagmannsrett:

"Frimureriet beskjeftiger seg med livssynsspørsmål på kristent grunnlag, og intet annet".

På den andre siden satt jeg på erfaringer som sa at medlemmer av ordenen hadde makt over toneangivende politikere. De kunne sette rettsvesenet ut av funksjon. Hvordan kunne deler av frimureriet skille seg ut fra det egentlige frimureri og sette seg i en maktposisjon? Min taktikk ble nå å arbeide videre i stillhet, grave så dypt som mulig i de korrupsjonsbefengte områdene, men ikke slippe fra meg andre opplysninger enn at jeg var misfornøyd med den behandlingen jeg hadde fått i retten. Jeg ser det som min oppgave å dokumentere at frimurere virkelig har kontroll over rettsapparatet og at de, om det er ønskelig, kan hindre at det fungerer etter sin hensikt. Jeg har dokumentasjon for at Stortingets direktør Lars Brattestå har overtatt klagebehandlingen som var rettet mot den folkevalgte Kirsti Kolle Grøndal. .

Hva driver frimurerne med? Hva er riktig? Har jeg tatt stormesteren i en usannhet? Hvor ville vi stått hvis Stortingspresidenten hadde gjennomført klagebehandlingen slik hun hadde plikt til. ?

FORORD

Ved professor emeritus Edvard Vogt

Utgangspunktet for denne bok.

Nordmenn er stolte av sin grunnlov og av sin rettsstat. Vi blir forferdet når tilfeller av justismord blir kjent, slik det skjedde i Liland-saken. Vi bevarer imidlertid vår barnetro på rettssystemet. For dem som bare kjenner de få rettsfornektelser, som oppnår medieomtale, er det vanskelig å erkjenne at dyptgripende reformer er nødvendige.

Dette vakre bilde er i ferd med å endre seg. Personlige erfaringer av rettsfornektelser rammer stadig flere. De få blant ofrene som har kraft til å protestere, erfarer at rettssystemet lukker seg i selvforsvar. Om tilslutt de siste ankeinstanser opprettholder den urett som er begått, er det få av justisofrene som har krefter og ressurser til å kjempe videre.

Erik Rudstrøm tilhører denne lille gruppe. Han er ingeniør og er fra sitt yrke vant til at tekniske systemer skal være kontrollerbare og at funksjonsfeil skal finnes og fjernes. Da han i en rettssak om et arveoppgjør oppdaget at åpenbare feil ble begått, forsøkte han først å få feilene rettet av rettssystemets høyere instanser. Han oppdaget i stedet at de mange feil ble forsterket. Han måtte erkjenne at det ikke bare kunne dreie seg om tilfeldige uheldige sammentreff i en enkelt sak. De innebyggede klage- og ankeordninger var ute av stand til å kontrollere systemet. De såkalte rettssikkerhetsgarantier hindret ikke at rettssystemets representanter - fra politikonstabler til de høyeste dommere tok rettstridige hensyn og brøt lover. Rettsstaten var syk.

Rudstrøm opplevde på denne måte at statsinstitusjoner og rettssikkerhetsgarantier ikke alltid virker etter sin hensikt i vår brave nye verden. Han fant at dette ikke bare kunne være uttrykk for det trivielle forhold at etablerte makthavere bruker sine posisjoner til å sikre sine egne standsinteresser. Rettssystemet har råd til det. En sterk embetsmannsstatus kan faktisk være i alles interesse som et effektivt bolverk mot "klassejustis" i interessekonflikter mellom representanter for andre samfunnsklasser. Det er når embetsmenn blir avhengige av andre, at de representerer en alvorlig fare.

Det gamle s situasjon

I den gamle e
tilstrekkelig at
som klart tok a
relativt isolert
pyramidehierar
samfunn, hvor
interessefelles
nettverk blir en
rettssaker ved h

Rettssystemets
medlem av sta
beskyttet ham
økonomiske kår
og innsats fra e
kanskje av ego
Embetsmenn
behov for litt k
andre nettverk,
disse nettverk
avhengighetsfo
vanskelig kart
slektskapsforh
erkjenner som

Klassetilhør ha
meritokrati, so
virker slik at e
sosiale posisjo
«insidere» og
ikke lenger ti
eksamener og
riktige menne
trøbbelmaker,
begynne med
innflytelse ov
gode liv i den
diffuse nettve
betydningsfull

Det gamle system fungerer ikke tilfredsstillende i den nye situasjon

I den gamle embetsstatens hierarkiske pyramidesamfunn var det antagelig tilstrekkelig at embetsstanden fulgte sin egen tradisjonelle embetsmannsetikk som klart tok avstand fra partiske og usaklige hensyn. Sosialt var juriststanden relativt isolert fra vanlige mennesker og deres interesser. Det gamle enkle pyramidehierarki er imidlertid nå avløst av det mer kompliserte nettverks-samfunn, hvor den enkelte embetsmann reduseres til en av deltakerne i tallrike interessefelleskap. Problemene oppstår når embetsmannen gjennom disse nettverk blir en alliert eller en fiende av hans forvaltnings klienter og av parter i rettssaker ved hans domstol.

Rettsystemets tjenere, fra politimannen til dommeren, blir i det nye samfunn medlem av stadig nye typer av nettverk som hans standsisolasjon tidligere beskyttet ham mot. Hans vitale profesjonelle interesser, hans karriere, økonomiske kår og anseelse blir i dag avhengig av direkte eller indirekte støtte og innsats fra en lang rekke betydningsfulle mennesker utenfor rettsystemet og kanskje av egeninteresser i strid med rettsystemet. Hjelp er sjelden gratis. Embetsmennesenes hjelpende brødre i de gode nettverk har før eller siden selv behov for litt lojalitet. Det samme gjelder disse lojale brødrenes egne brødre i andre nettverk, som juristen ikke selv er direkte medlem av. De sterkeste blant disse nettverk er diskrete og hemmelige. Men også de mer vanlige nettverk gir avhengighetsforhold til andre samfunnsdeltakere. Nettverk av nettverk kan vanskelig kartlegges. Likefullt kan de være langt viktigere enn de enkle slektskapsforhold, som det norske rettsystem i Domstolslovens § 106 erkjenner som inhabilerende.

Klassetilhør har ikke lenger den store betydning som de hadde før. Nå har vi et meritokrati, som på mange områder har avløst det gamle klassesamfunnet. Det virker slik at enhver er «sin egen lykkes smed» med adgangsmuligheter til alle sosiale posisjoner - bare med det lille forbehold at også de nye situasjoner har «insidere» og dørvokterne, som nykommerne må være akseptable for. Det er ikke lenger tilstrekkelig for en god karriere at en jurist sikrer seg gode eksamener og bukker høflig for sine overordnede. Han må også bevise at de riktige menneskene kan stole på ham. Han må vise at han ikke er en trøbbelmaker, men et positivt tilskudd til de etablerte nettverk. Han må begynne med å vise tilbørlige hensyn til de mange som kan ha eller få innflytelse over hans egne interesser og over hans karriere. Nøkkelen til det gode liv i denne brave nye verden er evnen til å orientere seg i de mange nye diffuse nettverks-systemer og til å oppnå et lojalt gjensidighetsforhold til de betydningsfulle personer som vokter adgangen til de positive nettverk. En

person, som kjenner sin egeninteresse må passe på at han aldri står alene med sin samvittighet. Han må i enhver situasjon kunne selge sin lojalitet til de nyttigste støttespillere for den karrieremessig beste pris.

I vårt moderne meritokrati er vi alle en slags middelklasse. Spørsmålet i dag er ikke hvor du kommer fra, men hvilke interessegrupper innenfor den felles klasse, som du er medlem av. I rettslivet blir det spørsmål om disse grupper truer eller støtter de nettverk som rettssystemets «tjenere» tilhører. Er du en «insider» i de miljøer som kan ha positiv innflytelse over en polititjenestemanns, statsadvokats eller dommers fremtid - eller har du innlatt deg i en partrolle i en rettskonflikt hvor du er motstander av vedkommendes maktpersoners brødre?

Det dreier seg ikke bare om vedkommende justistjenestemanns rasjonelle nyttebetraktninger. I tillegg til fordommer vil nidkjære nettverksdeltakere i tillegg kunne utvikle jaktinstinkter som gjør ham til deltager i kriminelle jaktlag. Outsidere kan bli til «fritt vilt», slik det ser ut til at Liland og Torgersen ble det. En politimann eller statsadvokat eller dommer vil da som lojal «insider» kunne fjerne ubehagelige uskyldighetsbevis. Deres unnskyldning er at uverdige mennesker bør få den negative dom de fortjener. Norsk rett er mer utsatt enn andre rettssystemer fordi vi her tilkjenner tjenestemenn et uvanlig fritt forvaltningsskjønn og bevisvurderingsskjønn. Deres vedtak og dommer blir i praksis uangripelige fordi kravene till begrunnelse og til uttrykkelige vurderingskriterier i stor grad er fraværende. Rudstrøm gir oss gode eksempler på virkningene av disse mangler i det norske rettssikkerhets-system.

Rudstrøm oppdager frimurer-lojalitetens betydning

Rudstrøm oppdaget, som mange før ham at det norske frimureriet er en mektig solidaritetsgruppe innenfor det norske rettsvesen. En av de overraskende ting han fant var at den norske frimurerorden i sin rekruttering prioriterer norske jurister og politifolk. Som medlemmer blir disse bundet med losjens tunge lojalitetsforpliktelser til å hjelpe sine brødre.

Rudstrøm oppdaget også at det i tillegg til de formelle regulære losjenettverk, kunne utvikle seg tilleggsstrukturer med andre lojaliteter. Med utgangspunkt i de vanlige sosiale brødre losjer, kan det dannes engere kretser hvor en kan samle de mest maktglade brødre. I tillegg til profesjonsgrupper, som prester og jurister, er det blitt avslørt at de mest ærgjerrige frimurere i andre land har utviklet tilleggsgrupper med uttrykkelig rettsstridige formål. Losjenes hemmelighets forpliktelser glir over i forbryterske sammen svergers «omertà». Dette skjedde i den ekstreme italienske frimureravlegger, losjen P 2, som Rudstrøm trekker frem i sin bok. Frimurerbrødre kan også lett rekruttere hverandre til sammenhenger hvor de kan dele fysisk og politisk makt

slik de
etterretts
tilstøtend
som retts
hva det e
Ved s
på opply
forfæiger
en "hom
mennesk
må selv
innvielse

Juriste
Rettssyst
politimar
fornuftig
brodersk
disse en
gjennom
dem meg
stadig ny
nasjonal
rettssyst
gir en a
tidligere
forhold.

De fle
solidarit
lojalitete
medlem
støttespi
middel
utgangs
klubber
gutteklu
utvikle
verdier
«neste»

slik det skjer i hemmelige militære sammenhenger, som i etterretningsorganisasjoner og i de såkalte "Stay-Behind" gruppene. Ved tilstøtende rekrutteringsvirksomhet innenfor sosialt betydningsfulle grupper, som rettsvesenet og kirken, flyttes grensesteiner uten at outsiders vil kunne vite hva det er som skjer.

Ved sin alder og sterke organisasjon er frimureriet blitt selve «idealtypen» på opplysningstidens og modernitetens rasjonelle samfunn av individer, som forfølger sine egeninteresser i rasjonelt samarbeid. Det moderne menneske er en "homo economicus", den nye elite som har fullere innsikt enn vanlige mennesker i det som lønner seg på livets store marked. Disse nye mennesker må selvsagt begynne på bunnen i de opplystes hierarki, men stadig nye innvielser bringer dem deretter videre frem i broderskapet.

Juristenes plass i vår moderne tids lojalitetsgrupper

Rettsystemets profesjonelle tjenere, forvaltningstjenestemannen, politimannen, fengselsdirektøren og dommeren, er ikke immune overfor «det fornuftige» i opplysningstidens individualistiske kontraktsidealer. Et broderskaps usynlige kompass oppleves som særlig nyttig for medlemmer av disse ensomme profesjoner. Deres opprinnelige, naive rettsbevissthet blir gjennom en slik «sosialisering» ledet videre av lojalitetens høyere lov til for dem meget tilfredsstillende resultater.

En jurist som investerer i utbygging av gode nettverk, finner i dag stadig nye muligheter. En av de nyeste er partnerskap i et av de fremstormende nasjonale og helst internasjonale mega-advokatfirmaer. Det naive norske rettssystem har ingen motforestillinger mot de privilegier et slikt medlemskap gir en advokat i forhold til de jurister, som fremdeles arbeider ut fra de tidligere normer for profesjonalitet, i tradisjonelle, personlige advokat-klient forhold.

De fleste av dem som har fått sine øyne åpnet for de fordeler som nye solidariteter kan gi - og for de farer det innebærer å stå utenfor de gjensidige lojaliteter - bygger i dag opp de nye i personlige og skjulte nettverks-medlemskap, hvor de gjør seg selv nyttig overfor flest mulige fremtidige støttespillere og derved kanskje også overfor disses venner. Et elementært middel er å utvikle ens vanlige selskapelighet i «riktige» retninger. Et godt utgangspunkt kan være ens juridiske studiekamerater. Hyggelige lutfisk-klubber eller kjegleklubber kan vise seg meget nyttige. Det er mange former for gutteklubben «Grei». Mulighetene for å gi og ta er mange. Selskapelighet kan utvikle fordelaktige svogerskap - og gudfaderforhold. Det dreier seg jo om verdier som lojalitet, solidaritet og vennetjenester. Det er en plikt å elske sin «neste». Det er først når en selv må betale en takknemlighetsgjeld at

overgangen til den falske lojalitets rettsstridige gjenytelser - og deretter kriminalitet, skjer.

Vi taler ofte om «*frimureri*» i en utvidet betydning av ordet om slike private og diskrete nettverk til gjensidig nytte for medlemmenes egeninteresser. Ved god nettverksutvikling blir den stat, som for de gamle justistjenestemenn var en hellig overøvrighet, og de andre samfunnsinstitusjoner forvandlet til markeder. På markeder er det naturlig for den enkelte deltager å fremme sine interesser ved gjensidige forståelser og transaksjoner med dem som kan yte noe nyttig som gjengjeld for ens egen innsats. Kjenner en sine egeninteresser vil ens samarbeid med kolleger kunne utvikles. Organer for klienttjenester blir til lojale kollegiale broderskap med nyttig utveksling av gjensidige ytelser blir det sentrale.

Hvordan virker rettslivets frimurertilknytninger i praksis?

Rudstrøm oppdaget ikke bare at frimurerbrødre står sterkt i rettsaker. Han fikk også erfare litt om hvordan deres makt utøves. Den første erfaring fikk han da en frimurer av meget høy grad med et kjent navn fra tekstilindustrien dukket opp i hans rettsak. Han var tilkalt av den frimurer som var Rudstrøms motpart for å samarbeide med Rudstrøms egen advokat i en underlig «*meglerrolle*». Hans virkelige funksjon var å dekke over den urett som til da var begått av frimurere av lavere grader.

Rudstrøm forsto på dette tidspunkt at et maktspill var i gang. Han trodde at han kunne sikre seg makt også på sin egen side ved å engasjere en toppadvokat, som han kunne være sikker på ikke var frimurer. Han valgte derfor en kvinnelig advokat, da jo kvinner ikke kan være frimurere. Advokaten hadde til og med prestisje som kandidat til en justisministerpost. Lite ante Rudstrøm den gang at nettopp norske justisministre blir utvalgt blant lojale nettverksspillere. Han hadde ennå ikke lært at det ikke er formelt frimurermedlemskap, men evnen og lyst til å tilpasse seg lojalitetsbaserte nettverk, som er det avgjørende.

Det viste seg snart at Rudstrøms advokat hadde lojaliteter til andre enn til sin klient. Han oppdaget at advokaten hadde møter med ovennevnte høye frimurer uten å rapportere innholdet av samtalene til sin klient. Hun inngikk, også etter at Rudstrøm hadde forbudt det, i fortrolige forhandlinger med den høye frimurer, som på dette tidspunkt hadde vist at han ikke var en mekler, men motpartens representant. Under hovedforhandlingen toppet advokaten denne virksomhet ved å presenterte et ferdig utformet forlik som Rudstrøm ikke tidligere hadde sett og godkjent. Han ble fullstendig overrumplet og saken endte derved med en rettslig bekreftelse av det forlik som motparten hadde diktert for Rudstrøms så altfor lydhøre advokat. I USA, hvor en følger klare

etiske a
maskepi
seg i s
Rudstrø

Lojali

De mek
medlem
Ingen a
objektiv
oss å se
lært å s
Som me
den vir
Det er
kan fa
«refera
tilhørst
Prisen
brødre
rettsly
overfo
Nå er
Det av
støttes
holdni
innflyt
En
fingre
betydn
under
seg sn
og at
det sj
saker

Re
som t
hans
virkel
Lilan
sekur

etiske advokatregler, ville vedkommende advokat mistet sin lisens etter slikt maskopi med sin klients motpart. Den norske Advokatforenings ledere viste seg i stedet selv å være gode nettverksmedlemmer uten forståelse for Rudstrøms klage.

Lojalitet forandrer en persons tenkemåte

De mektige tanker er som kjent, de mektiges tanker. En side ved det å bli medlem i slike interessefellesskap er nettopp at ens tankesystem endrer seg. Ingen av oss er i stand til å oppfatte virkeligheten på en helt uavhengig og objektiv måte. De fleste faktiske forhold er som fikserbilleder. Når vi har lært oss å se to streker som to kaninører, ser vi at bildet forestiller en kanin. Har vi lært å se at en strek forestiller et nebb, vil vi se at bildet forestiller en and. Som medlem av et attråverdig og fordelaktig sosialt nettverk, vil en tilpasse seg den virkelighetsoppfattelse som det er i nettverkets felles interesse å formidle. Det er dette som samfunnsviterne kaller "*sosialisering*", eller "*initiering*". Det kan faktisk være nok å ønske at en tilhører et slikt nettverk. En slik «referansegruppe» kan virke like sterkt på ens atferd som et virkelig tilhørsforhold og kan derved lede frem til inviter til virkelige medlemskap. Prisen for andres nyttige støtte er at en selv er villig til å ta hensyn til sine brødres holdninger og interesser. Tidligere sto den enkelte deltaker i rettssystemet, f. eks. en dommer eller en polititjenestemann, bare til ansvar overfor sine legale øvrigheter med Justisdepartementet som universets sentrum. Nå er det ansvaret overfor ens egne tallrike nettverk, som blir det avgjørende. Det avgjørende blir hensynet til de brødre en stoler på som innflytelsesrike støttespillere overfor de høyere formelle beslutningstakere. Lojalitet blir da en holdning og en livsform og et instrument som sikrer en støtte fra de innflytelsesrike dørvoktere og som så sikrer en selv plass blant disse.

En nykommer i en etat vil sjelden ha vanskeligheter med å se gjennom fingrene med at kollegene "*kutter hjørner*" og innretter seg praktisk. Mer betydningsfullt blir det hvor en dekker over overordnede og etter hvert underordnede brudd på etatens normer til skade for etatens klienter. En lærer seg snart at «*whistleblowing*», det å påtale kollegers lovbrudd, ikke fører frem og at det betyr ens eget karrieremessige selvmord. Etter slike erkjennelser blir det sjeldent problematisk å foreta stadig nye lojalitetstilpassede avgjørelser i de saker en får til behandling.

Rettsfornektelser skjer selvsagt ikke bare i de saker hvor det er frimurere som bryter lover og praksis for å fremme sine brødres interesser. I tillegg til hans egne erfaringer av hvordan tjenestemennenes lojaliteter endrer deres virkelighets-billede, gir Rudstrøm gode oversikter over andre justismord, som Liland-saken og Torgersen-saken. Frimurerlojalitet spiller antagelig en sekundær rolle i de saker han viser til. Dommerne og rettens andre tjenere kan

allikevel ha hatt andre og like rettstridige lojaliteter i disse skandaløse saker.

Den edfestede lojalitet mot brødrene, som frimurerordenen forlanger, står i skarp motstrid med den lojalitet som en rettsstat krever av rettens tjenere. Det er i seg selv nesten utrolig at overlevning fra eneveldets system som frimurerne fremdeles i dag er like udemokratisk som før den franske revolusjon uten noen form for valg til de høyere grader fra de lavere og uten noen medlemskontroll av ledelsen og dens vedtak. Enda mer utrolig er det at tallrike polititjenestemenn, statsadvokater og norske dommere, like opp til to av høyesteretts justitiarier etter krigen, er bundet av en edfestet lojalitet til sine tallrike brødre innenfor frimureriet. Mest utrolig er det at de dommere, som selv har beholdt sin lojalitet mot rettssystemet, ikke klarer å erkjenne at frimurerlojalitet fra deres kolleger representerer et alvorlig problem for rettsstaten Norge.

Også statstjenestemenn er mennesker, som kan fremme sine egeninteresser

En status som statstjenestemann betyr ikke lenger at lovlidighet og hensyn til etikk og rettssikkerhet vinner frem over tjenestemannens lovstridige lojaliteter. For en statsadvokat kan det fremstå som "fornuftig" å begå den forbrytelse å underslå et bevis for den tiltaltes uskyld. Han føler at han gjør sin plikt overfor rettsstaten når han bruker alle muligheter for å straffe en ellers notorisk forbryter. At statsadvokaten har bevis for at tiltalte er uskyldig i den foreliggende sak er mindre interessant. En embetsmann, som har følt varmen fra hans egne broderskap, vil se det som en plikt å markere at en person er en outsider, som truer medlemmene i de gode selskaper. Personer som ikke tar tilbørlige hensyn til det etablerte har ikke selv krav på hensyn. En advokat eller dommer, som en gang i sin ungdom har lært å se livet som et rottekappløp, vil lett kunne oppfatte at lovlidighet er noe sekundært og lite forpliktende i forhold til «de andre». I tilfeller hvor nettverkslojalitetene ikke kommer inn i en politimanns eller dommers forhold til en sak, vil han selvsagt behandle saken etter den foreliggende lov og praksis. Når vedkommende tilstrekkelig ofte har fraveket sine plikter, f.eks. ved å unnlate å forfølge «brødres» feil, kan denne korrupsjon senere skade hans omdømme i andre saker. Han kan da selv forvente forståelse når han trenger det.

Hva er omfanget av den korrupsjon som Rudstrøm skildrer i sin bok?

Rudstrøm konsentrerer hele sin oppmerksomhet om tilfeller hvor rettssikkerhet og rettssystemet har sviktet. Han og vi har grunn til å tro at disse tilfeller ikke er enestående. De kan representere toppen av et isberg. Vi kan være optimister på rettsstatens vegne og forutsette at bare noen få prosent av de forvaltningsvedtak og rettsavgjørelser som foretas blir avgjort av embetsmenns

og parters nettverks-lojaliteter. Det store spørsmål blir om denne lille andel er voksende. Jeg selv er dessverre etter mange studier av norsk samfunnsliv kommet til at de kjente tilfeller av rettsfornektelser bare representerer en brøkdel av store "mørketall", et isbergs usynlige del. Alle analyser av de store strukturendringer, som vi står midt oppe i, peker i samme retning. Vi beveger oss vekk fra rettsstatens trygge pyramidestrukturer frem mot stadig flere og mindre oversiktlige privatiseringer av de tidligere offentlige områder og holdninger. Vi får stadig flere nettverkstilhør og solidariteter, som det blir livsviktig for folk å ta hensyn til. Om denne utvikling fortsetter blir en statsadvokats og dommers formelle frimurermedlemskap redusert til ett blant mange eksempler på utilbørlige avhengighetsforhold. Den solidaritet og den atferd som frimurerne har praktisert blant sine brødre gjennom flere århundreder, kan de "fornuftige" blant oss nå adoptere uten frimurermedlemskap, direkte, som en ny og fordelaktig livsstil.

I det nye "spillet om enhver", hvor ens embetsoppgaver blir omdannet til private ressurser, som kan omsettes på et åpent lojalitetsmarked, trenger vi ikke lenger frimurringer for å identifisere de medspillere, som det lønner seg å være lojale mot

Som et tankeeksperiment kan vi anslå den andel av rettslivets avgjørelser som preges av falske lojaliteter til fem prosent. Vi bør da samtidig presisere at disse fem prosent fordeler seg i to grupper. Den ene gruppe er de avgjørelser som blir gale som resultatet av et omdømme, som er svekket av mangel på kontroll med vedkommendes lojaliteter. Det er her spørsmål om en manglende embetsforstand. Den andre gruppe er de grovere tilfeller, hvor en embetsmann bevisst tar hensyn til sine rettstridige lojaliteter ved å prioritere brødres interesse fremfor den annen parts rettigheter. Det dreier seg i så fall om grovere embetsforbrytelser. Vi vil gjerne forutsette at de er få. Det alvorlige spørsmål er om de blir stadig flere. Vi ser i det mer gjennomsligte og mindre tungt rettsliggjorte bedriftsliv at bedriftens, de små aksjonærenes og de ansattes legitime interesser stadig oftere blir satt tilside i toppledernes og insidernes uhemmede jakt på egne profitt- og karriere maksimering. Vi nøler med å tro at rettslivets aktører kan være involvert i tilsvarende insidernettverks dynamikk.

Rudstrøm har ikke sett det som sin oppgave å gi vitenskapelige forklaringer

Rudstrøm innlater seg ikke direkte på psykologiske og samfunnsvitenskapelige forklaringer på hvorfor vanlige politifolk og dommere kan ta gale avgjørelser og hvorfor de kan gjøre hvitt til svart. Han referer erfaringer, ikke forklaringer. Han nøyer seg med å konstatere at rettssystemet svikter der hvor systemets representanter har andre dominerende lojaliteter enn troskap mot de lover, som de var satt til å tjene.

En samfunnsviter vil gjerne forklare de særlige erfaringer en gjør på et uvanlig samfunnsområde, med mer almene abstrakte teorier. Som et eksempel kan nevnes at han kanskje vil forklare en justistjenestemanns voksende lojalitet overfor personer, som han eller hun er avhengig av, som en variant av det som samfunnsvitenskapene kaller "*fangens dilemma*", I valg mellom flere handlingsalternativer vil «kloke» personer lære seg å unngå brysomme sannheter og i stedet samarbeide lojalt med andre lovbrytere til gjensidig nytte og glede. Jo lenger en holder på med slike spill, dess flinkere blir en.

«Almenningenes tragedie» er navnet på et annet teorigenomsøk, som forsøker å forklare hvordan aktørers egeninteresser kan ta en slik overhånd over fellesskapets verdier og interesser slik at et sosialt system blir ødelagt. Rudstrøms erfaringer kan imidlertid langt på veg forklares ved de mer elementære psykologiske teorier om det interesserelative i menneskers tenkning og handlemønstre. Vi er sosiale vesener. Det er selvsagt ikke mulig i et kort forord å gi en full oversikt over slike vitenskapelige forklaringer på Rudstrøms erfaringer. Forhåpentlig vil Rudstrøms bok sette vesentlige rettssikkerhets-spørsmål på dagsordenen på en slik måte at en bred forskning blir innledet.

Hvordan kan rettssystemet forsvare seg?

Rudstrøm ser det heller ikke som sin oppgave å redegjøre for de reformer i rettssystemet, som vil kunne motvirke den korrupsjon, som de falske lojaliteter kan medføre. Hans bok er her en utfordring til samfunnsforskerne og til rettspolitikerne.

Innenfor jussen har disse problemer vært behandlet under overskriften: Krav til dommeres og offentlige tjenestemenns habilitet. Det er i alle rettssystemer en selvfølge at ingen dommer skal dømme i egen sak eller i saker hvor hans eller hennes familiemedlemmer er part i en sak. *Nemo iudex in causa sua*.

Norsk lov og praksis har utviklet seg i et uvanlig enkelt og homogent samfunn og dette kan være bakgrunnen for at spørsmålet om dommeres habilitet sjelden kommer opp i rettspraksis og derfor også har funnet liten oppmerksomhet innenfor rettsvitenskapen. Lovverket nøyer seg med å konstatere at nært familieforhold og svogerskap og økonomisk fellesskap med en part skal utelukke vedkommende dommer eller saksbehandler fra vedkommende sak, slik at en settedommer osv må overta saken. Når det gjelder saker hvor andre rettstridige lojaliteter kan dominere, har en nøyet seg med vage sekkebestemmelser, som f.eks. Domstolslovens § 108, hvor en uttrykker den abstrakte selvfølgelighet, at det ikke må foreligge «*andre særlige omstendigheter som er skikket til å svekke tilliten til en dommers ugildhet*».

Når det gjelder justistjenestemenns karrieremessige avhengighet av dem som kontrollerer, Justisdepartementet, har en både i teori og praksis ansett dette som så naturlig at en har valgt å utelukke dette som inhabilitetsgrunn. Når det gjelder dommere, som selv har vært ansatt i Justisdepartementet, har en valgt å anse dem som habile også i saker anlagt av borgere mot (staten ved) Justisdepartementet, om bare de selv i sin tid i departementet ikke direkte var involvert i det sakskompleks som vedkommende sak representerer. En nøyer seg med den selvfølge at de ikke kan dømme i en sak, hvor de selv på en eller annen måte har vært direkte involvert.

En ser helt bort fra det åpenbare forhold at Justisdepartementets ansatte danner, en meget spesiell elitegruppe, som ofte fremstår som et brødrenettverk med uvanlig stor prestisje - og innbyrdes solidaritet. Denne solidaritet omfatter også helt klart de tidligere kolleger i departementet, som nå er gitt videre til andre embeter utenfor departementet. En byråkratkarriere i justisdepartementet blir med rette betraktet som en snarvei til en fremtidig dommerstilling. Stillingsmessig suksess innenfor departementet er forøvrig ikke den eneste veien her. Ved enkelte beklagelige utnevnelser har det skjedd at departementets indre krets kvitter seg med en mindre dyktig byråkrat ved nettopp å gi ham et dommerembete. Vedkommendes fremtidige lojalitet kan selvsagt også påregnes i slike tilfeller, hvor en persons svake kvalifikasjoner blir skjult på en så sjenerøs måte.

Stadig flere røster reiser seg nå for at vi innfører et domstolssystem som er uavhengig av Justisdepartementet. Vi har et godt forbillede i det italienske system, hvor dommere er karrieremessig avhengig av et dommerråd. De har derved vist seg i stand til i øve justis overfor statsråder og embetsmenn i forhold til alvorlige tilfeller nettopp i dette departement. Liknende dommer over uholdbare forhold i Justisdepartementet, ville være utenkelige i Norge.

Et grotesk eksempel på dommerlojalitet mot tidligere departements kolleger

Innenfor Justisdepartement er det et antall relativt avgrensede karrieregrupper, som preges av en helt uvanlig solidaritet. En dommer som har vært deltaker i en slik underavdeling av departementet, bør selvsagt ikke påta seg å dømme i saker mot vedkommendes kolleger der. Det gjelder også hvor han selv ikke direkte har vært involvert i vedkommende sak. Det gjelder imidlertid særlig når dommeren selv har vært involvert i vedkommende problemområde. Det gjelder i særdeleshet når vedkommende saks hovedspørsmål er lovligheten av en praksis innenfor avdelingen som vedkommende dommer selv har deltatt i. Skulle han her godta en parts anførsel av at denne praksis er ulovlig, ville han derved ha dømt seg selv.

Den sterkeste av disse solidaritetsnettverk mellom nåværende og tidligere ansatte innenfor Justisdepartementet, finner vi i den avdeling, som tidligere ble kalt Fengselsstyret. Innenfor samfunnsvitenskapen er det ingen erfaring som står sterkere enn at det alltid vil eksistere en ubrytelige lojalitet mellom de ansatte innenfor fengselsvesenet. Denne solidaritet har sammenheng med at de ansatte her har en etablert motgruppe, som i mange forhold fremstår som en truende fiendegruppe. Fengselsvesenet danner det samfunnsvitene kaller en "total" institusjon som omfatter alle fengselsvesenets funksjonærer fra personalet ved de perifere kretsfengsler til de overordnede funksjonærer i fengselsvesenets avdeling i justisdepartementet. Fengselsvesenets ansatte krever en tilnærmet total lojalitet av hvert medlem, blant dem også de tidligere ansatte, som er forfremmet ut av systemet, f. eks til et dommerembete. Dette er virkeligheten. I en slik situasjon må en forvente at bak institusjonenes standardiserte og formelt korrekte rutiner, vil det skjule seg en ofte partisk forvaltning, hvor lojalitet mot kolleger vil dekke over et bredt spekter av formelle lovbrudd og regelbrudd.

Jeg har selv hatt erfaring for at denne hypotese kan være riktig, da jeg for noen år siden førte en sak nettopp mot denne Justisdepartementets mest kompakte solidariske avdeling, på vegne av en eldre enke. Hun var påført store lidelser ved en lang rekke lovstridige forføyninger mot hennes to epileptiske sønner, som gjennom flere år ble flyttet omkring i forskjellige fengsler. Sønnene døde begge med et års mellomrom i anført ulovlig isolat. Før dette hadde de vært utsatt for et tyvetalls grove brudd på fengselsloven og forvaltningsloven. Det var ingen vanskeligheter med bevis, da det meste fremgikk av fengselsystemets egne dokumenter. Departementets partsrepresentant var en byråsjef i Fengselsstyret og dets hovedvitne var en annen byråsjef i Fengselsstyret. Begge forsikret at de umenneskelige behandlinger og de mange usannheter, som hadde funnet sted var i samsvar med årelang praksis. Det dreiet seg antakelig om den mest omfattende serie av anførte lovstridigheter, som noensinne har vært tatt opp i en norsk rettssal.

Det viste seg at byrettsdommeren konsekvent var avvisende overfor enkens anførsler samtidig som han var full av forståelse for Fengselsstyrets påstander. Enken ble til og med idømt saksomkostninger med kr. 80.000 - en sum som var helt hinsides en syk minstepensjonists betalingsmuligheter, Først da jeg skrev ut anken, fikk jeg vite at dommeren gjennom hele sin juridiske karriere utelukkende hadde arbeidet i underordnede stillinger innenfor justisdepartementets etater, - og at han i hans karrieres klart mest betydningsfulle tiden hadde arbeidet som saksbehandler innenfor Fengselsstyret. Han oppnådde her sin karrieres eneste ledende stilling da han

ble konstit
byråsjef hel
praksis, som
Hans lojalit
egen, anført
hans kropp
ikke at en s
minste å g
provokasjon
vært involv
Lagmannsre
byrettsdomr

Det ble
denne domr
alle rettsstat
Det er lite s
bli valgt ut
denne bakgr

Rudstrøm

Vi må håpe
norske retts
ikke vært i
rettssystem

Det er i
grunnlag er
gjenlevende
være nyttig
og domstol
er det ves
elementære
gjøre det m

Erik Ru
opplevd, gi

ble konstituert som byråsjef i Fengselsstyret. Han hadde som saksbehandler og byråsjef helt åpenbart utøvet selv og deltatt kollegialt i mange av de typer praksis, som i denne saken ble anført som lovstridig og erstatningsbetingende. Hans lojalitet mot de kolleger, som i denne sak var anklaget for å ha fulgt hans egen, anført lovstridige praksis, fikk under hovedforhandlingen klare uttrykk i hans kroppsspråk og hans møteledelse og senere i dommen. Det merkelige er ikke at en slik dommer ikke er i stand til å erklære seg for ugild eller i det minste å gjøre saksøker oppmerksom på sin partiske bakgrunn. Tross provokasjoner under ankeprosessen har ingen våget å hevde at han ikke hadde vært involvert i deler av den praksis, som i saken ble anført som rettsstridig. Lagmannsretten og Høyesterett fant til min forbauselse - og forferdelse - at byrettsdommeren hadde vært habil.

Det ble også anført i saken, at det er sterkt usannsynlig at utvelgelsen av denne dommer i denne sak har kunnet skje etter det tilfeldighetsprinsipp som i alle rettsstater er hovedregelen for utvelgelse av dommere.

Det er lite sannsynlig at den eneste dommer med fengselsstyrebakgrunn skulle bli valgt ut etter tilfeldighetsprinsippet blant de over 40 dommere som ikke har denne bakgrunn i en enestående sak om lovligheten av hans tidligere praksis.

Rudstrøms bok gir et viktig bidrag til fremtidige reformer

Vi må håpe at Rudstrøms bok vil sette spørsmålet om de falske lojaliteter i det norske rettssystem på den rettspolitiske dagsorden. Norske jurister har hittil ikke vært i stand til erkjenne dette som et vesentlig spørsmål i det norske rettssystem.

Det er ikke spørsmål om straffedommer over de mange som på dette grunnlag er ansvarlig for fortidens justismord. En sannhetskommisjon, hvor de gjenlevende offer får anledning til å legge frem sine fortellinger, vil antagelig være nyttigere enn straffesaker mot representanter for politi, påtalemyndighet og domstoler. Det som er viktig er at ofrene får oppreisning. Bortsett fra dette, er det vesentlige at norske rettspolitikere ser fremover og gjennomfører de elementære reformer i lovgivningen og i våre institusjoner, som i fremtiden vil gjøre det mulig å unngå nye tilfeller av de falske lojaliteters rettsfornektelser.

Erik Rudstrøm har ved sin tålmodige kamp mot den urett som han har opplevd, gitt et verdifullt bidrag til denne utviklingen av d norske rettsstat.

Edvard Vogt
Professor emeritus